Wetenschappelijke misleiding rond slavernijexcuses

Posted on 17 juni 2023 by Michiel De Jong

Al meer dan een decennium beweren wetenschappers dat Zwarte Piet afkomstig is van de trans-Atlantische slavernij. Er is voor deze hypothese nog nooit een bron gevonden. Toch speelt deze overtuiging een belangrijke rol in de slavernijherdenkingen en de aanloop naar de officiële excuses van 19 december 2022.

Aan de excuses voor het slavernijverleden ligt een Rapport van Bevindingen ten grondslag. De actiegroep Kick Out Zwarte Piet is betrokken geweest bij de samenstelling van het rapport, waarin Zwarte Piet 15 keer wordt genoemd. Professor Van Stipriaan benoemt in het rapport het verband tussen Zwarte Piet en trans-Atlantische slavernij en beweert dat Nederlanders nog altijd zeer onbekend zijn met het slavernijthema:

'Waar grote groepen er niet aan willen dat er een relatie zou kunnen bestaan tussen de figuur van Zwarte Piet en slavernijverleden en racisme.'

'Dat hedendaags racisme en de vreemde Zwarte Piet traditie iets met dat

schaamtevol verleden te maken zouden kunnen hebben en daarmee tot een maatschappelijk actieve houding is kennelijk voor velen dan weer een te grote stap.'

Vage bewoordingen

Wat opvalt aan deze formuleringen is de vaagheid. *Er zou een relatie kunnen bestaan tussen Zwarte Piet en het slavernijverleden*. Waarom zegt Van Stipriaan niet: Er bestaat een relatie tussen Zwarte Piet en het slavernijverleden? Als er volgens hem zoveel mensen onterecht niet aan willen, waarom noemt hij dan geen bron of bewijs waaruit dit verband blijkt? Daarmee zou hij ons kunnen overtuigen van zijn gelijk. De reden voor de vage bewoording is dat hij geen bronnen heeft.

Het is curieus om als wetenschapper een verband te suggereren waar geen wetenschappelijke onderbouwing voor is en dat waarschijnlijk niet bestaat. Toch speelt dat verband mede een rol in een controversiële politieke beslissing.

Het geval Van Stipriaan staat niet op zichzelf. Honderden wetenschappers hebben vergelijkbare beweringen over Zwarte Piet gedaan. Zij baseren zich daarbij enkel op hun eigen postkoloniale vooroordelen.

De toonaangevende wetenschapper Markus Balkenhol was jarenlang woordvoerder van het Meertens Instituut over de sinterklaastraditie. Hij is een meester in vage bewoordingen om het verband tussen Zwarte Piet en trans-Atlantische slavernij te suggereren. Hieronder enkele voorbeelden:

'In 1850, dertien jaar voor de afschaffing van de slavernij in de Nederlandse koloniën in "de West" (Suriname en de Antillen), veranderde het Sinterklaasfeest van vorm.' (Artikel: 'Ras en racisme in kunst en cultuur', 2017.)

Beide gebeurtenissen, afschaffing van slavernij en vormverandering van het sinterklaasfeest hebben ongeveer tegelijkertijd plaats gevonden. Verder zijn er geen bronnen. Er is enkel sprake van gelijktijdigheid. Dat is iets anders dan een causaal verband.

Een imaginaire werkelijkheid

Een zeer gekunstelde uitspraak van Balkenhol in het *Nederlands Dagblad* (2019):

'Mensen zijn daarmee opgegroeid en hebben er heel warme herinneringen aan. Het is onderdeel van hun leven en biografie. Als er dan kritiek op de kleur van Piet komt, wordt het daardoor veel persoonlijker. Mensen voelen zich daardoor extra snel aangevallen. Het doet pijn te beseffen hoe ver de gevolgen van kolonialisme en slavernij reiken.'

De heer Balkenhol stapelt hier een verzonnen gevolg op een verzonnen historisch verband. Hij redeneert vanuit een imaginaire werkelijkheid. Als het historische verband tussen Zwarte Piet en kolonialisme/slavernij niet bestaat, dan bestaat pijn als gevolg van dat niet bestaande verband evenmin.

Balkenhol heeft geen bronnen

Balkenhol was ook betrokken bij het boek *De slavernij in Oost en West, Het Amsterdam-onderzoek*. Het is geschreven in opdracht van de Amsterdamse gemeenteraad op basis waarvan zij in 2021 slavernijexcuses heeft aangeboden. Balkenhol legt hierin een verband tussen slavernij en Zwarte Piet door een artikel over wijlen Perez Jong Loy en zijn anti-Zwarte Piet activisme op te nemen. Van Jong Loy is bekend dat hij Zwarte Piet koppelde aan miljardenfondsen voor herstelbetalingen.

Balkenhol gelooft heilig in het verband tussen Zwarte Piet en trans-Atlantische slavernij, maar hij heeft er geen bronnen voor. Daarom suggereert hij het verband zo sterk dat het voor de argeloze lezer lijkt alsof het daadwerkelijk bestaat.

Schaamtevol

Het lijkt zo logisch. Zwarte Piet is zwart en is een knecht. Hij lijkt onderdanig en hij is dom en grappig. Mensen uit Amerika zien er een blackface in. Dat de Nederlanders deze logica niet inzien wordt volgens postkoloniale, woke wetenschappers veroorzaakt door een diep gewortelde racistische inborst die nog stamt uit het slavernijverleden.

De figuur wordt als schaamtevol gezien. Alleen verstokte nativisten zouden een

dergelijke traditie in stand willen houden. Mensen die het verband ontkennen, worden door de postkoloniale wetenschap weggezet als racisten, complotdenkers en aanhangers van een alternatieve waarheid.

Ondergetekende publiceert sinds 2017 over de oorsprong van Zwarte Piet. Bronnen laten zien dat Zwarte Piet is gevormd uit oudere figuren die al eeuwenlang onderdeel zijn van de sinterklaascultus. De Zwarte Man als voorloper was al bekend. Daar zijn de komediant van de sinterklaaskermis en de gildeknecht van het Sint Nicolaasgilde bijgekomen. Deze voorlopers stammen uit de 17^{e} eeuw, de Middeleeuwen of eerder. Dat betekent dat Zwarte Piet niet gevormd kan zijn als gevolg van trans-Atlantische slavernij.

Het gestelde verband tussen Zwarte Piet en trans-Atlantische slavernij is niet meer dan een onbevestigde hypothese. Wetenschappers hadden dit nooit als een waarheid mogen communiceren. Ze hadden expliciet moeten wijzen op de onzekerheid ervan en op het gebrek aan bronnen. Bovendien, als er voor deze hypothese geen bronnen zijn gevonden en voor de concurrerende wel, dan moet de onbevestigde hypothese worden afgewezen.

Wetenschappers propageren alternatieve waarheid

Jarenlang hebben wetenschappers uit het vakgebied de activisten gelijk gegeven. Zij vinden dat de Nederlander opgevoed en onderwezen moet worden door meer kennis te verschaffen over het slavernijverleden. Maar Zwarte Piet heeft niets te maken met trans-Atlantische slavernij. De anti-Zwarte Piet-beweging is gebaseerd op een illusie. De postkoloniale wetenschap jaagt een alternatieve waarheid na. Een waarheid zonder bronnen, zonder onderbouwing, zonder feiten.

De uitkomsten van het vooringenomen onderzoek worden binnen het instituut wetenschap breed geaccepteerd. Het is inmiddels wetenschappelijke consensus geworden. De wetenschap zal verantwoording moeten afleggen voor deze misleiding. Een mea culpa (excuses) is op zijn plaats voor haar aandeel in de vernietiging van uiterst waardevol en kenmerkend Nederlands cultureel erfgoed.

Michiel de Jong *deed uitvoerig onderzoek naar de herkomst van Zwarte Piet en naar de recente herinterpretatie van deze folkloristische figuur.*

*Steunt u deze en dergelijke onafhankelijke observaties in Wynia's Week? Doneren kan **HIER**. Hartelijk dank!*